

KAŽDÝ MÁ SVOU DUHU

Libor Kotačka

Nakladatelství
ČAS

Libor Kofačka

KAŽDÝ MÁ SVOU DUHU

Libor Kofačka

KAŽDÝ MÁ SVOU DUHU

KAŽDÝ MÁ SVOU DUHU
Libor Kotačka

Všechna práva vyhrazena
Nakladatelství ČAS s.r.o., 2024
Copyright © 2024 Libor Kotačka
Ilustrace © 2024 Kateřina Vyplelová
Jazyková úprava Mgr. Svatava Kaletová
Sazba Alena Šulcová

ISBN 978-80-7475-468-5

PROLOG

Znáte to. Je takové normální blbé ráno, nepotřebujete ani mlhu, ani déšť, ani cokoliv jiného nepříjemného. Prostě je jenom blbé ráno. A dneska? Dneska je k tomu docela zima, je mlha a neprší. Říká se tomu teda, že neprší, ale je tak pod mrakem, že v té mlze se docela sráží voda, že to vypadá, jako byste šli v dešti. Běžíte ráno indiánskou chůzí do práce, je to na knop, ale v celou tam budete, možná teda.

Spaní nebylo nic moc, žádný špatný zážitek, ale nějak se celou noc válíte. Večere vlastně taky byla fajn, ale nakonec vám to nesedlo. Ten report se přes večer stejně doma nepodařilo dopsat a nevypadá to, že se dnešek zapíše jako významný mezník do životopisu. Navíc na stole mi potom leží papírek s body, co mám za den udělat. Něco ujde, ale do něčeho se mi fakt nechce. Tak otravná paní na druhé straně telefonu mi vždycky leze krkem, tak bod tři aby tam zrovna nebyl. Aspoň u kávovaru se to trošku zlepší, teda do té chvíle, než ho zmáčknu a cosi to napíše na displeji. Stačí to vyspat a znovu dobře zaklapnout a už to jede a displej už nic nepíše. No tak sláva, aspoň to kafe je po ránu vlastně v pořádku. E-mailů kupodivu moc nepřišlo. Vypadá to totiž, že ten průběh prvního odstavce podobně prožila i většina pracovníků na druhé straně obchodního řetězce naší firmy. Tak jak to blbě začalo, přece jenom z toho možná bude obyčejný pracovní den.

Moderní ekonomie říká, že jsem střední třída, ale když to takhle blbě začne, jsem přesvědčený, že moje společenské zařazení stejně spadá do starého dobrého proletariátu a jestli budeme nasazovat znovu materiál do stroje, nebudu nakonec daleko od hanlivého, ale sprostě prostého termínu „solvina“. Už je porada, vedle mě sedí o deset let starší kolega Čeněk, taky střední třída pomlčka solvina. Když se to totiž při nasazování mně nebo potom jemu sekne, jediné, co vás navrátí do střední třídy, je solvina, protože ničím jiným to nepustí. Porada je typicky typická, tzn. o ničem, klasik by řekl o hovnu. Dobrá polovina účastníků je za poradu ráda, teplo tam je a vypadají chytře, když něco řeknou. Oni si tedy myslí sami, že vypadají chytře, ale nevypadají.

Čeněk to moc neprožívá, večer má domluvenou nějakou zábavnou aktivitu s manželkou, která ho už posledních deset let štve, ale když jste prostě Čeněk, věříte na zázrak. Ten se má stát dneska večer. Paní má nějakou dobrou náladu a večer bude intimní zábava, tak si dokonce Čeněk už hledá nějaké odborné termíny na internetu, aby to mohl při předešlé stručně, vtipně, a hlavně vzrušivě komentovat. Já už tuším, že to nedopadne úplně podle toho internetu, ale svoje to splní. Že to nedopadne úplně podle internetu, nám řekne nechtěně koncem týdne, ale to se ještě dvakrát projdu indiánskou chůzí ráno do práce. Čeněk je na svůj věk nabuzený jako mladý puberták, a tak si ho evidentně přehazuje z nohavičky do nohavičky, což by můj soused Stanislav naprosto nekompromisně kvitoval neurvalou poznámkou nehledě na to, že sám odborník Stanislav se za pár let dostane se svojí milovanou manželkou do stádia, že i ta nohavičková ekvilibristika zůstane v pozici výjimečného, vzrušivého letního snu.

No a zatímco ostatní se na plný plyn věnují prosperitě firmy, já jsem spoustu věcí slyšel už před týdnem v Anglii, tak bych se skoro vsadil o sto stájených býků proti mému koženému lasu, že otevřením dveří zasedačky prvním odchozím veškerá zde probíraná materie vezme za své, když vidím anglického šéfa na chodbě, který měl v očích pohled vraždícího nestájeného býka a v tváři grimasu kriminálního, kterému do vězení napsali, že ten uschovaný lup už není uschovaný a vyfouknul mu to bývalý byznys partner, který už není byznys partner a kvůli kterému teď sedí. Lámanou češtinou se zeptal, jestli "byla pourada", odpověděl jsem "jes", ujistiv se, že výraz toho býka smíchaný s překvapeným kriminálním nemizí. To byl důkaz toho, že měl-li bych u sebe laso a vsadil si, tutově bych večer organizoval odvoz stovky stájených býků, protože jsem pochopil, že zprávy jsou úplně jiné, než jaké jsme kdy sami mohli na té poradě probírat. Jak to ráno blbě začalo, během dvou hodin jsem v podstatě mohl být alespoň fiktivní a pyšný majitel dobytka. No a potom byl oběd, ještě jedno kafe po tom, co jsem si přečetl další zprávu na displeji toho varu, a být jako možný majitel dobytka, zase jsem nad zprávou na displeji vyhrál a kávovar nahodil. Odpoledne byla ta epizoda se solvinou, ale mě to baví, tak co.

Jak je na světě zařízeno, že ráno nestojí méně než za noc, nakonec to nějak dopadne a večer je vlastně pěkný večer, vždyť jsem v podstatě navíc mohl vyhrát ty bejky. Jel jsem vlakem do centra a uviděl kavárnu, něco horkého se objednalo rychleji, než jsem sám čekal. Pár kaček to stálo, ale přišlo mi to vhod a bylo to báječný, lehká pěna nahoře, vanilková příchuť, dobrá káva a ještě něco k tomu a z dálky to až exoticky vonělo. No nic, půjdu domů a třeba dneska dopíšu ten report, co mě ráno strašil v mlze.

Vedle kavárny prodávají knížky. Občas tam zajdu a skoro pokaždé něco koupím. Nic ani nesháním, přede mnou jsou vystavené novinky. Tu první neznám, název je něco o duze. Zkusím číst, je tam krátký úvod, začne to slovy: „Znáte to. Je takové normální blbé ráno, ...“ a zbytek popisuje napros-to běžný den někoho, kdo je vyváženým kompromisem mezi střední třídou a solvinou. Tak si to vezmu, třeba to někdy ve vlaku přečtu.

KAPITOLA PRVNÍ

Malý velký bojovník

Znáte to. Doma je pěkně teplo, a to nebylo vždycky, přiloženo pořádně do kotle, aby se tam už nemuselo do půlnoci chodit, sešla se nejbližší rodina, dva bratři a jejich rodiny, a už se docela rozjela zábava, i když zábava je vlastně složitý výraz pro takový večer. Mamky si udělaly aspoň foukanou, voní chlebíčky, na stole sůl a kmín opadaný ze slaných tyčinek. Byla to normální návštěva, ale nevím proč, tehdy byla i návštěva jako menší oslava. Pro děti nad tím vším zajímavě voní turek a z baru, světe div se, cosi zajímavého. Babička tomu říká kořalka. Až za patnáct dvacet let se dozvím, že to bylo vlastně docela slušné pití, možná šlo koupit v tuzexu, nevím. Děda to někde dostal na fotbale, kam jezdil kontrolovat rozhodčí, aspoň mi to tak říkal. Tak ta láhev nakonec skončila u nás. Vůbec na to, že se u nás skoro nepilo, v baru s perfektně vyleštěným zadním zrcadlem bylo vždycky dost zajímavého pití. Dobrých třicet let jsem už tu skříňku neotevřel, ale tehdy to pro mě bylo něco oslnivě nového, jak voněl jenom náš bar. Od čeho přesně, to už neřeknu, ale jestli dvířka baru ještě někdy otevřu, vsadil bych se, že to ještě nevyprchalo. Vlastně to bylo cítit jenom na oslavy, Silvestr a tak, vždycky když byla dobrá nálada a veselo. Tak mi vždycky ta vůně připomínala něco výjimečného a oslavného, zajímavého.

První, na co si o dědovi a o fotbalu vůbec pamatuji, že jsem se s dědou v létě díval v televizi na strašně důležitý zápas a on si ze mě dělal srandu, že tam hraje nějaká panenka. Babička, ta druhá než která tomu pití říkala kořalka, k tomu ještě

něco přihodila, že jsem vůbec netušil, co je to fotbal. Byl jsem naprosto zmatený, protože moje malá hlavička to nemohla pochopit, trochu mi děda vysvětlil, že fotbal je hra s míčem a hrají to velcí kluci, ale z té panenky jsem byl mimo. Děda s babičkou nás pozdravili a odjeli, stavili se vlastně nevhod. Netušili, že se jen tak veselíme. Byla sobota, venku mlha, nepršelo, ale bylo tak zataženo, že vlastně v té mlze přšelo. O to větší jako by byla pohoda ve vytopeném domku.

Byli to bratři, válečné děti, věkem jenom rok od sebe. Táta a strejda Laďa. Na nich a jim podobných jsem později pochopil, jak se doba zapíše do chování a charakteru možná víc než nějaké geny. Geny z té babičky, co mi jako malému s radostí říkala, že to, co nádherně voní v baru, je kořalka, a smála se. Věděla, že z toho ještě nemám rozum, jenom si ze mě utahovala, že bych se opil a nemohl chodit. Nechápal jsem, proč něco tak voňavého způsobí, že se člověk motá, zakopává, až se svalí. Už jsem ale byl tak uvědomělé dítě, že i přes to nechápání jsem to vzal jako fakt. Prostě je to švandovní nápoj, co pijí jenom dospělí, a pak jsou nemožní. Děda od té babičky už nebyl a vlastně jsem to ještě ani netušil. Došlo mi to až asi za rok nebo dva, kdy si mě babička brala dopoledne ze školky, protože mi doktorka, z které jsem měl strašný strach, protože dávala injekce, zakázala chodit do sauny, protože jsem pořád měl něco v krku. Na ty dvě hodiny jsme chodili na hřbitov. Babička měla s sebou celou sadu na dědečka – lopatku, smeták, vezla na kárce malou konev, svoji vlastní, protože v těch, co byly na hřbitově, nějakí nezodpovědní spoluobčané rozmíchávali travex, kterým se velmi účinně hubil plevel. Jenomže když potom někdo s tou nevypláchnutou, dneska se odborně říká kontaminovanou, konví zalil taky okrasné hřbitovní kvítí, vyhubil samo sebou taky to okrasné kvítí, a bylo po parádě... ale to dá rozum, že ne hned. Takže leckterá vdova odcházela ze hřbitova s pocitem, jak se pěkně postarala o památku zemřelého, a až při příští návštěvě zjistila, že před ní použil erární konev na hřbitově prostý sprostý a neukázněný spoluobčan, a bylo po parádě, rozumějte po kvítí, a to navíc na několik let.

Strejda Laďa byl extrovert, jak se dneska říká. Prostě pořád říkal něco aspoň trochu vtipného, nějak šprýmoval, utahoval

si ze mě, i z ostatních, hned všechno glosoval. Měl takovou záhadnou intonaci, jako kdyby začínalo astma, a první polovinu slova tak nějak nesrozumitelně vystřelil, ale už v polovině myšlenky bylo zase jasné, že míří ke vtipu, aniž by to posluchač odhadoval. Musel se dobře a pozorně poslouchat, aby bylo jasné, jestli chce něco jenom říct, nebo se chystá na vtip, anebo se chystá na blbý vtip. Nakonec řekl většinou něco tak humorného a někdy něco tak přihlouplého, že se všichni zasmáli, aniž by rozlišovali, jestli to bylo humorné, anebo přihlouplé. Laďa byl ale podle mě vždycky bytostně přesvědčený, že to bylo humorné pokaždé. Byl extrovert, popravdě ani kouskem těla na to neměl, ale byl. Takový slovanský bodrý hoch. Vladimír Menšík by řekl, že byl Slovan prdeláč. K tomu měl i pupek, takový ten pivní mozol, i když moc pivo nepil. Plavé vlasy učesané dozadu, že mu to dělalo kouty, které by jinak ani nebyly vidět. Měl úsměv na tváři. Vždycky když mě viděl, tak se usmíval.

Přeběhli jsme do obýváku a zase pryč, já, ségra a bratranec. Něco tam prohodili, něco ukradli na stole, maminka – ta naše mě a sestru a ta Milošova Miloše – odchytila a řekla, ať taky něco sníme, a to s důrazem na to, že na chlebíčkách je výborná, a hlavně taky drahá šumka. Já jsem tomu tehdy říkal šumka, tak to i dnes takhle píšu. A tak jsme něco slupli a běželi zpátky. Miloš a ségra byli starší a Miloš navíc přišel na návštěvu, tak měl košili a kalhoty, ségra teplé béžové punčocháče a šatičky. Já jsem byl doma a o dva roky mladší a nejmladší ze všech, tak za můj společenský úbor se daly označit jenom ty punčocháče a flanelová kostkovaná košile, ale běhalo se v tom po domě dobře. Všichni jsme však museli mít papuče, žádné pantofle, prostě plné papuče. Byly snad z něčeho podobného flanelu nebo manšestru, na patě vyztužené nějakým tvrdým kartonem. Už tehdy mě zaujalo, že jakmile povolila výztuha, do dvou týdnů to prasklo i někde jinde a šlo se pro nové.

Strejda Laďa si mě nechal zavolat, seděl rozzářený na gauči, na stole zásoby tak někde na třech čtvrtinách, a přišel první dotaz. Sotva začal mluvit, tak mě palcem a bokem ukazováčku chytil za nos. Vůbec jsem netušil, co bude, a Laďa spustil: „Až půjdeš kolem panských zahrad, nedívej se ani doleva...“ a za nos mi hlavou otočil doleva a pokračoval: „... ani doprava...“

a otočil mi přes nos hlavou doprava. „A dělej jenom kopi kopi kop!“ Načež po každém slově kop docela prudce trhnul svým nosem dolů, celkem třikrát. Docela to zabolelo, ale dalo se to vydržet. No všichni se smáli, já jsem moc netušil. Bylo toho na mě moc nového. Ještě jsem ani úplně nepochopil, proč hrají fotbal panenky, a navíc tam žádné panenky v televizi na fotbale nebyly, a teď bych strýčka rád poslechnul, ale nevěděl jsem, kde jsou panské zahrady, my jsme měli jenom naši zahradu za domem. Jenom jsem to nechápal, život dospělých se zdál neskutečně složitý. Doleva ani doprava bych se nepodíval, byl jsem ostatně vždycky docela poslušné dítě, ale proč bych měl kopat?! Proč bych měl kopat, když nevím proč a ani nevím kde...! Ale asi na tom bylo něco humorného, všichni se smáli, akorát mě bolel trochu nos.

Zajímavá na tom dětském životě je jedna věc, že vám něco jiného přeběhne hlavou a prostě se seberete a běžíte dál. Měl jsem tehdy dvě pistole. Jednu šedou a druhou béžovou, repliky koltů. Byly natahovací, to znamená, že do hlavně se dala profilovaná plastová tyčka a na ní byla taková ta přicucávací guma. Měli jsme to taky někde na ručníky, přiložilo se to na kachličku, přitlačilo a ono to drželo! Na druhé straně byl háček na ručník. No a princip toho náboje byl, že tyčka vsunutá do hlavně stlačila pérko, a když to cvaklo, bylo nabito. Potom stačilo zamířit, zmáčknout spoušť a projektil vyletěl. Kulka to nebyla, ale střílelo to, tak vlastně super hračka. Problém byl v tom, že se skoro nikdy nedalo vystřelit tak, že by se ta tyčka přicucla. Vyzkoušel jsem nakonec, že se přilepí na futra, když střílím hodně blízko, až za pár let pochopím, že to hodně blízko se dá popsat jako asi třicet centimetrů. Druhý, ale menší problém byl v tom, že to moc přesně nestřílelo a ani to nedoletělo daleko. Byl to sice menší problém, ale štal mě víc, protože v televizi ty pistole střílely hodně přesně a hlavně hodně daleko.

Nálada byla perfektní, už jsem měl dva chlebičky, pět slaných tyčinek a džus. To bylo pro mě safra zajímavé pití. V baru to vonělo báječně, ale džus byl džus, ať si říká kdo chce co chce. Někam jsme odběhli a domluvili se, že je čas na střelbu. Potřeboval jsem se taky pochlubit, jak jsem vybaven. Byl jsem na to patřičně hrdý. Natáhl jsem náboj přes péro, tedy

nabil, po vzoru statečného kovboje z televize v zákrytu futer, kterým se za několik let naučím říkat spisovně zárubně, škvírkou mezi dveřmi zamířil na Lađu, vystřelil, a stalo se něco neuvěřitelného. Projektil vyletěl, letěl, letěl a trefil šokovaného strejdu do čela a navíc (!) ...navíc se přicucel a držel. A Laďa nezklamal, uvědomil si, že je zasažen, skácel se do gauče a při tom sebou tak škubl, až se udeřil hlavou o zeď. Moje maminka byla v šoku a začala mě okřikovat, že zlobím a co kdybych se trefil do oka a vůbec, že si nemám hrát s pistolemi, když je návštěva. Ostatní se smáli, teta mě okamžitě nazvala bojovníkem. A já? Já jsem byl strašně šťastný, že už to pořádně střílí. Když si totiž odečtete první rok dva života, kdy jsem byl batole nebo něco takového, tak potom jsem už asi půl roku rok trénoval s těmi kolty. Takže se mi konečně podařilo něco, co jsem v podstatě třetinu svého tehdy dospělého života nacvičoval a trénoval. Nikdy předtím jsem tak přesně nikam nevystřelil, natož někoho trefil. Mám sice na panských zahradách kopat, ale k tomu budu nebezpečný bojovník s přesnou muškou. Prostě dnešní večer byl super večer. Chlebíčky zmizely, víno se dopilo, já jsem dopil džus a šlo se domů a spát. To se vždycky zvedla teta a řekla: „No nic, tak půjdeme.“ A šli, neměli to daleko, z okna k nim šlo dohlédnout. Laďa si ještě nechal donést plnou sklenici vody, na to dal kapesník, otočil se sklenicí, nějak to drželo nebo se to kouzlo ani moc nepovedlo, to už si nepamatuji. Nerozuměl jsem tomu a navíc já tam byl od přesného střelení, nějaké triky mě už nezajímaly. Vždycky bylo zajímavé, jak bylo vedro v obýváku a ta vůně, vlastně ty vůně večírku se dlouho držely, i když už stůl byl uklizený, křesla porovnaná, pořád svítil lustr, co to šlo, jinak se zapínal jenom na polovinu žárovek. Na tom jsem se vlastně naučil počítat. Dvě světla, tři světla anebo dohromady pět. A šlo se spát, kolty u postele, měl jsem vlastně kompletní kovbojskou výstroj přehozenou přes židli a židli u postele.

KAPITOLA DRUHÁ

Budu učitelem

Budu učitelem, jinak to nejde. Když jsme šli do města, to znamenalo, že v našem malém městě jsme šli nakupovat na náměstí, protože kromě dvou dalších samoobsluh na periférii nikde obchody nebyly. Před vchodem na náměstí, kde ještě před nějakými sto lety byla stará kamenná brána, jsme skoro vždycky potkali paní Švancarovou a skoro vždycky se mě zeptala: „Pán Kotačka, aj vy budete učiteľom?“ A já jsem skoro vždycky odpověděl, že asi ano. Navíc jsem se styděl. Nejdřív jsem nerozuměl, proč se ptá a proč ji to zajímá, a navíc se mě na to nikdo nikdy neptal. Byla to „vychodňarka“, nevím kdy a jak, ale nějak se do našeho malého městečka na Vysočině dostali z východního Slovenska, až někde od Košic. Slovenština byla hodně jiná než ta v televizi. Byla to stará škola, když ještě farář, doktor nebo lékárník a učitel bylo něco. A tak se na mě dívala ona. Mělo mi to dojít, ale já povolání učitele bral asi jako rodinné dědictví, asi něco jako kdysi byl mlynář. Pokud někdo žil ve mlýně, byl mlynář. Jeho předci byli mlynáři, jeho děti i vnuci budou mlynáři, pokud nepřijde nějaká revoluce nebo mlýn nevyhoří. No a tak to bylo s námi. Děda byl učitel, táta byl učitel, tak i Laďa, stejně tak byl učitel i druhý děda, kterého jsem tedy nikdy neviděl a babička už na něho měla jenom lopatku a smetáček a čistou konev, teta byla vedoucí v družině a za patnáct let se stane učitelkou i sestra. Všichni byli učitelé, akorát jsme nebydleli ve škole, jako mlynáři bydleli v mlýně. Ve škole ale žili celé dětství táta a Laďa, protože děda byl ředitel malé vesnické školy. Upro-

střed domu dveře, vlevo byt ředitele a učitele a domovníka v jedné osobě a vpravo jedna velká třída. Takže ta paní Švanarová to věděla a nic jiného si nepřipouštěla než skutečnost, že i já budu učitelem.

Cestou do města jsme potkali Stanislava, našeho souseda. Nepamatuji si, že bych ho kdy potkal ve městě, vždycky jenom jako souseda u domu a to zase skoro pořád. Vždycky byl někde zalezlý v dílně a z ničeho nic se objevil u plotu, někdy přišel a zazvonil a diskutoval. Měl prostě jinak směny a celkově to měl jinak zařízené než v rodině učitele. Byli s mamkou domluveni, že přijde přivrtat do koupelny nějaké držáky na šampony a tak. Ještě dlouho jsem čekal, kdy dorazí. Vrtačku, ještě k tomu pořádnou, neměl jen tak někdo a nemohla být u nás. Otec měl aprobaci Čj-D, tedy češtinu a dějepis a navíc od pána boha nebyl na nic moc technického vybaven. Představit Stanislava, jinak příjmením Tesaříka, je nejjednodušší na této příhodě. Za prvé to příjmení automaticky určovalo, že on bude technik, sice malý, ale technik, asi jako je rozdíl mezi tesařem a tesaříkem a svým způsobem nejde ani tak o malého tesaře, jako o toho brouka. Pokud by totiž Jan Neruda kdy potkal Stanislava, nikdy by nevznikly nerudovské postavičky. Vznikla by jenom jedna nerudovská postava a tou by byl náš soused Stanislav. No a za druhé, jak se časem ustálil a zobecnil termín, vlastně terminus technicus, brouk pytlík, Stanislav byl nefalšovaným identickým zosobněním této fiktivní postavy oplývající zajímavými znalostmi, schopnostmi a charakterem. Často přemýšlel o těžkostech našeho světa. Jestli Laďa byl Slovan-prdeláč, Stanislav ho v tomto předčil. Byl to taky bodrý Slovan, moravský hoch, menší podsadité postavy, prací chlapsky vypracovaná ramena, protože pořád dostavoval a doopravoval dům a míchačka byla neustále vedle vchodu do domu a schovával ji, snad jenom když hodně mrzlo. Opravoval a doopravoval dům tak dlouho, že dodělal chodník týden před tím, než vedl nestarší dceru k oltáři, a rok dva nato to začali zase přestavovat, protože se rodina rozrostla o dalšího člena. Zajímavé bylo, že nosil hlavu trochu na stranu, ale vypadalo to hodně přirozeně. Asi to měl z toho přemýšlení, z těžkosti těch myšlenek, co mu hlavou kolovaly. Tak nějak jsem si představoval, že musel chodit Albert Einstein,

který toho měl v hlavě skutečně hodně na přemýšlení, ale když jsem potom viděl nějaké fotky Einsteina, hlavu měl rovně a spíš byl jenom mírně shrbený nebo v předklonu. Tak asi Stanislav měl přemýšlení víc než sám Einstein, ale jak víme, všechno je přece relativní. Kvůli tomu přemýšlení však měl Stanislav ještě něco společného s literárními postavami a to teda s tím broukem, když už se tak nějak jmenoval. Šlo o skutečný, nefalšovaný prototyp pana Brouka Pytlíka. Stanislav spouště věcí rozuměl a na všechno měl jasný a nepopíratelný názor, třeba když šlo o funkci ropovodu Družba a celkovou situaci v petroprůmyslu, kde na přečerpávací stanici pracoval jako údržbář-elektrikář, protože na to měl výuční list, i když jako elektrikář se živil vlastně jenom před vojnou. Jak známo z té doby, údržbář-elektrikář samozřejmě nikdy nic elektricky neudržoval, oni tam jenom se spolupracovníky dohlíželi na tu energetickou ropnou tepnu a celkově ji udržovali v chátrání, jak by řekl jeden známý humorista. No a stejně tak měl naprosto jasno kupříkladu v tom, jak se tvořil státní rozpočet za Masaryka, a přesně věděl, že i kdyby na chleba nebylo, vždycky se dávalo něco do truhly jako rezerva, a to přežilo i fašisty, až to našel Husák a všechno to utratil na paneláky a na stavbu dálnice, a teď nám ta rezerva z truhly po tatíčkovi dochází, proto se máme, jak se máme...

Nakupovali jsme s mamkou to nejnnutnější a stavili se v hračkárně. Vždycky jsem si přál angličáky, kovová miniaturní autíčka, a ty se skoro vůbec nedaly koupit, možná někde v Brně v lepším obchodě, a to ještě v hodně omezeném výběru, ale hlavně v tuzexu anebo potom na střelnici, ale bylo to strašně drahé. O tuzexu jsem věděl, že se tam nedá platit normálními penězi, a na střelnici měli jenom občas dva angličáky, hodně drahé a docela potlučené. A jestli jsem si moc přál angličáky, tak za plastové indiány bych vyměnil cokoliv. Ale co naplat, koupit to nešlo. Přesto jsme šli s mamkou do hračkárny se na indiány zeptat a paní prodavačka, její kamarádka, říkala, že se zeptá ve čtvrtek na nákupu, ale už tehdy mně došlo, že to vlastně byla milosrdná lež. Miloš angličáky měl a indiánů skoro dvacet, byl jsem rád jak malé dítě, protože jsem byl jenom malé dítě, když mi je na chvíli půjčil. Ale abych si nestěžoval, teta pomohla sehnat na narozeniny

dva angličáky. Jeden byl žlutý citroen a druhou značku se nepamatuji, ale vím, že byl vyrobený v Hong Kongu. Možná to byla první země, kterou jsem kdy hledal v atlasu. Kdysi mi mamka koupila taky v mototechně takový ten univerzální klíč do motorky, značka PAL, byl jsem nemocný a dostal to vlastně jako dárek. Tak jsem věděl, že kdyby ty zatracené angličáky šly koupit, určitě bych jich měl víc než dva, ale ono to prostě jednoduše nešlo.

A tak když vrtat do zdi, to dá rozum, nejlépe bude přijít tak v půl jedenácté, rozumějte tedy v půl jedenácté v noci, když malé děti spí, a do toho se natáhne prodlužovačka a s přiklepem se začnou vrtat díry na hmoždinky a to předpisově hluboko, aby to ty šampony jisto jistě udrželo. Budil jsem se a měl za to, že přišel vrtat děda, ten měl taky vrtáčku, ale děda by v noci nepřišel a já jsem to nakonec nějak zaspal. Ráno jsem se vyptával, co to bylo za hluk v noci, a odpověď byla jednoduchá, že pan soused Tesařík byl tak hodný a přidělal nám takové zelené plastové držáky v koupelně, co mamka někdy před týdnem koupila. Hned jsem se šel podívat, bylo to pěkný, uvnitř už byly naskládané různé lahvičky a šampóny a vypadalo to, jako by držáky byly na zdi od nepaměti. Tak máme šikovného souseda pana Tesaříka.

Jo a dopoledne ještě volala teta, chtěla vypůjčit dvě stě korun. To vlastně nebylo málo, skoro jako dneska dvě stě euro. Tehdy nebylo mezi lidmi moc peněz, a tak nevýjimečně se stalo, že si někdo před výplatou vypůjčil. Víam, že ve větších bytovkách se už tehdy žilo skoro jako v komunitním centru, což v podstatě byl vedlejší efekt tehdejšího politického uspořádání, ale jinak to mysleli soudruzi úplně jinak... Když někdo něco solidního náhodou sehnal v obchodě, kolo, bundu, zimní boty, takže v podstatě cokoli, skoro všechno lepší spotřební zboží, bylo rychle potřeba sehnat peníze a jít zaplatit. Tak se stalo, že dobrý známý soused půjčil. Já jsem netušil, kolik to je peněz. Měl jsem na spořicí knížce asi 400 korun, to jsem s tátou spořil za sběr papíru. Nevěděl jsem, kolik to je peněz, ale už tušil, že moc velké bohatství to není. Mamka se nějak podivně tvářila, když to o dvou stovkách slyšela. Nikdy jsem ji tak mrzutě nespokojenou ještě neviděl a to mě zarazilo. Zarazilo mě to moc, jako by v tom bylo něco víc než ty dvě stovky.

Přišly Vánoce, nejhezčí Vánoce, co byly. Mám z toho dokonce barevnou fotku, děda hodně fotil. Dostal jsem hokejku, sice ohnutou napravo, ale to se tehdy nedalo ještě poznat, na kterou stranu budu hrát, traktor na baterky s valníkem, lyže a ještě hodně dalšího. Měl jsem pocit, že mě to celé zasypalo, a nevěděl, co dřív vyzkoušet. Vánoční stromek byl tak nádherně nazdobený, barevný, prostě absolutní krása. Venku ten rok nasněžilo, a tak byly Vánoce jako od Lady. Snad od těch Vánoc jsem potom skoro dalších dvacet let zdobil stromek já s mamkou. Byly to Vánoce, kdy mi nakonec řekli, že dárky nikdo nenosí a normálně se kupují v obchodě. To jsem měl ještě větší radost, protože jsem věděl, že to není náhoda a je to z lásky.

Vlastně všechny Vánoce byly u nás doma ve znamení pohody a klidu a všechny byly nádherné, dodnes na to rád vzpomínám. Moje poslední vánoční svátky před nástupem do první třídy byly trochu komplikované pro souseda Stanislava. Přes svátky se oteplilo, byla obleva a docela to bralo romantiku, ale jenom tu zimní, já jsem byl z Vánoc šťastnější než šťastný a nešlo o dárky, bylo to v té pohodě, v tom, že všichni byli doma a bylo hezky. Soused měl na Silvestra noční službu. Před odchodem se stavil u dveří, rychle popřál, zcela určitě nás ujistil o vývoji budoucím naší vlasti v příštím roce, neopomněl vzpomenout zásadní informace o stavbě jaderné elektrárny v Dukovanech, která právě začala, a to včetně některých skrytých faktů a artefaktů spojených s chodem a provozem takového zařízení. Když nám popřál všechno nejlepší do nového roku, okomentoval povětrnostní podmínky, že zima už není, co bývala, protože na Silvestra má mrznout jako u Stalingradu, ale dnešní situaci vyhodnotil, že na směnu jde ve flanelové košili ne nepodobné té, v které jsem v dětství běhával po domě, a na tom měl takovou lepší větrovku. Možná to mělo i výplně, ale jako zimní bunda to skutečně nevypadalo. Na jeho obranu je nutno podotknout, že měl k zimě a chladu docela pozitivní vztah. Stanislav, coby otec tří dcer, vypůjčoval si mě v mých týnejdžerovských letech jako asistenta na jeho různé technické a veterinární aktivity. Když jsme potom jedno chladné ráno spolu cosi vytvářeli, bylo docela sychravo. Měl jsem tedy náš typický pracovní oblek, flanelo-

vou košili a teplákovou soupravu, ale pořád mi byla zima, tak jsem šel pro nějakou bundu. S úsměvem a výrazem zkušeného, všeho již prožitého vedoucího skautského oddílu, do kterého samozřejmě nikdy nechodil, mi dosti nelichotivě sdělil, že dnešní mládež nic nevydrží, a okamžitě to doprovodil svým typickým smíchem, který byl docela hlasitý a kouskovaný, asi jako kdyby harmonikář trhavě tahal za harmoniku. První polovina smíchu byla věnována myšlence jako takové a ta druhá celkovému pragmatickému vystihnutí celé situace doprovobené jeho životní zkušeností. Já jsem smích pramálo mohl kvitovat, byla mi skutečně zima. Nicméně jsme dílo dokončili, a když jsme to šli sumarizovat k nám domů, i Stanislav po pravdě přiznal, že bylo chladno, což doložil tím, že já jsem musel pro další bundu a on, a to doprovodil vážnou mimikou v tváři a zamáváním pravým ukazováčkem vysoko nad hlavou, a že on si musel dokonce zapnout horní knoflík u košile! V jeho měřítku pocitů to vypadalo jako – co knoflík, to deset stupňů Celsia. Otec uznale pochopil, že jsem asi musel hodně prochladnout, když to Stanislav řešil horním knoflíkem.

Tu úvahu o klimatu u Stalingradu, rozumějte samozřejmě v čase bitvy o toto město, dostal od matičky přírody i s úroky. Sotva na směně zkontrolovali, že ropná tepna, která, jak nám barvitě popisoval, to od centrály u našeho města vytlačí až k Pardubicím a odtud to už samo teče až do Litvínova, funguje naprosto bezproblémově, věnovali se uzávěrce celého roku, což Stanislav neopomněl doplnit o ty informace ohledně stavby a chodu budoucích Dukovan, zavzpomínali na zálety kolegy Dvořáka, který naháněl a nakonec i dohnal nějakou poběhlíci přímo v lese, a rok prostě nějak uzavřeli. Dvořák ji ani moc nenaháněl, ale tak to prostě interpretovala jeho manželka. A aniž by u toho kdokoliv byl, měli kolegové na novoroční směně naprosto detailní, necudné informace o „lesním pichu“, což bylo harmonikářovým smíchem doprovobené popsání celého záletového skandálu všehoznalým takových případů sousedem Stanislavem velmi trefné zakončení odpracovaného Silvestra.

A tu noc se snad z plus deseti během pár hodin ochladilo o dobrých dvaadvacet stupňů a mrzlo skoro jako před bra-

nami Stalingradu. Druhý den jsme z vážného výrazu tváře pana Tesaříka, ne nepodobnému výrazu maršála Pauluse při podpisu kapitulace, vyčetli, že tak jak na Nový rok mrzlo na Českomoravské vrchovině, nemohlo mrznout ani tehdy u Stalingradu. Při odchodu ze směny, odhadoval jsem, bylo třeba zapnouti i horní knoflík u košile, ale víc už ani na té větrovce nebylo co zapínat, takže skoro tříkilometrová pěší cesta z návrší za městečkem až na protilehlé návrší byla fyzicky ne nepodobná odchodu neporazitelného wehrmachtu do zajetí. Ranní příchod včerejšího znalce sexuálních úletů – a s tím spojených cviků v lese – a dále znalce technologií stavby a provozu zařízení fungujících na jaderné bázi fyzicky velmi věrně podobal se obrazu sejmutí Krista z kříže. Naprosto vysílen, zahalen sněhem, ledovkou pokrytými údy, strništěm zdokonaleným skoro centimetrovou vrstvou bílé přimrzlé hmoty a s ještě tři čtvrtě promile alkoholu v mrazem zhoustlé krvi, svalil se u vchodu domu tak, že horní polovina těla byla uvnitř a nohy venku. Tupé rány tupě padajícího těla probudily jinak už vlažně milující manželku a tři dcery. Manželce se v hlavě nejdříve honilo, jestli má Stanislava milovati vlažně anebo už vůbec, ale výraz tváře umírajícího syna hospodina ji obměkčil a pochopila tíhu reálné vážnosti situace. Bezvládné tělo vtáhla dovnitř a začala ošetřovat. Co přesně se dělo, nevím, ale odpoledne jsme byli pozváni do přetopeného domu Tesaříkových, kde jsme navštívili zkroušeného, avšak v křesle spokojeně sedícího souseda Stanislava. Na uších měl vatou a to celé ovázané sterilní plenou s uzlíkem nahoře. Byla-li by ta plena o něco více naškrobena, konce uzlíků by trčely vzpřímeně nahoru a jaderný amatérský expert by stal se prvním králíčkem playbojem v Československé socialistické republice. Diagnóza byla omrzliny nějakého nižšího stupně, a protože to bylo v době plnění další pětiletky, na měření alkoholu v krvi se ani nepomyslelo, proč taky, když ošetřující lékař Vlastimil měl hladinku ne nepodobnou hladině lihu v krvi, kterou měl jaderný expert před přeměnou z experta s mezistavem zajatce od Stalingradu až k podobě Krista. Táta otevřel ten náš voňavý a naleštěný bar, něco tam vybral a tím byl Nový rok v obýváku u omrzlého Stanislava zahájen. Potom se na dva týdny zavřely školy, protože po celé republice zamrzlo uhlí.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Každý má svou duhu. Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.